

CURIERUL AGRONOMIC

Foaia Oficială a Asociațiunii Agricole a județului Someș.

Redactor :

Dr. ANDREI NAGY,
secretarul Asociațiunii.

Anunțuri se primesc.

Apare periodic. \equiv Membrii Asociațiunii îl primesc gratuit.
Taxa de membru a Asociațiunii Agricole din Jud. Someș.
Membrii fondatori 2000 Lei, membrii ordinari anual 80 Lei,
membrii extraordinari solvesc anual taxa de 20 Lei.

Translator :

IOAN VARNA

Editor :

Asociațiunea Agricolă.

Asociația noastră Agricolă și Moara cu Vapor din Dej S. A. în serviciul încurajării producției

Dr. Antoniu Gogoman viceprezidentul Asociației a sulevat ideia plină de viață în cursul lunii August, că ar trebui creată o colaborare mai strânsă și sistematică între Moara de Vapor din Dej și gospodarii din județ. Ideia fundamentală este, că potențarea producției de grâu e interes obștesc. Dacă gospodarul va produce 12 mm. de jugh. și pe lângă un preț mai redus a grâului, mai bine își va afla socoteala, decât dacă produce numai 7 mm. Iată un exemplu :

7 mm. grâu cu à 1000 Lei face 7000 Lei

12 mm. „ „ à 750 „ „ 9000 Lei

venit la gospodar. Este interesul atât a morii, cât și a gospodarului ca să se tocmească calitatea grâului. După războiul grâul s'a stricat. Curățania lui, greutatea după hektolitru și desvoltarea seminței a ramas mai prejos, decât grâul altor ținuturi. Aceasta împrejurare și cantitatea mică ce să produce constrânge pe moară să impoarte grâu din Bănat și Regat ; cu toate că ar fi cu mult mai avantajos pentru gospodarii județului, dacă acei bani i-ar plăti lor moara și nu gospodarilor din alte ținuturi. Totul atârnă dela gospodari, ei trebuie să producă mai mult și mai bun, dar iarăș este în interesul și a morii, ca să ajute aceasta îmbunătățire, ca prin aceasta să-și poată economisi cheltuiala de transport. Aceste gânduri l-au călăuzit pe Gogoman, când a făcut apel la Moară pentru colaborare. Conducătorii morii cu plăcere s'au pus la desbateri cu Asociația noastră. În cursul desbaterilor au constatat, că acțiunea de încurajare trebuie introdusă prin

1. un teren de experiențe,
2. câștigarea seminței nobile,
3. folosirea mai intensivă a îngrășămintelor artificiale

la cari, mai târziu s'ar putea adauga mașini de cultivat pământul (tractoare), și folosirea lor în comun.

Reprezentanții morii Dr. Adrian Ágai, Maurițiu Dux și Adrian Szécsi au primit cu aprobare proiectul elaborat de Asociația noastră, care mai târziu trecând prin mai multe modificări, a ajuns la următoarea formulă :

1. Banca pentru Economie, Industrie și Comerț în legătură cu Moara de Vapor dă împrumut fără interese Asociației noastre pentru acvișionarea alor 50 mm. grâu de Diószeg.

2. Banca pentru Economie, Industrie și Comerț dă un împrumut fără interese pe 5 ani Asociației pentru câștigarea unei mașini de presărat gunoiul artificial.

3. Banca dă garanță pentru câștigarea de îngrășămintă artificială în suma de 51000 Lei pe seama alor 6 gospodari și pentru ei se angajează la suportarea intereselor de 3057 L. Prin aceasta a făcut posibil Banca creditul de 11 luni pentru îngrășămintele artificiale.

E de netăgăduit că Banca pentru Economie, Industrie și Comerț și Moara din Dej prin cele de sus a dat ajutor Asociației și gospodarilor, dar este fapt, că luând în considerare mărimea județului, întreg, proporțiile încurajării producției sunt foarte primitive. Să vedem pentru ce? Moara, ca și orice întreprindere industrială a cercat rentabilitatea. Aceasta ar fi stat în grâul pe care ar fi trebuit gospodarii să-l vindeze în favorul Morii. Vincularea ar fi fost numai obligamentul de predare a grâului pe seama morii până în 1 Aprilie 1929 lăsând prețul la buna învoială. Desbaterile la acest punct au luat o nouă întorsătură. Majoritatea gospodarilor nu au voit să se lege, iară Moara nu și-a văzut contravaloarea jertielor sale asigurate, și a devenit mai precaută. Nu avem de scop să condamnăm pentru aceasta ținută, nici pe unii, nici pe alții. Pe lângă prețurile capricioase a pieței de astăzi înțelegem greața gospodarilor de a-se obliga, înțelegem însă precauția Morii în investirea unui capital mai mare pe lângă nesiguranța valutară de azi a statului. Rezultate însă și așa sunt. Moara din Dej și Banca pentru Agricultură, Industrie și Comerț fățiș s'au pus pe punctul de vedere accentuat de noi și de toate gazetele ani dearândul. Au recunoscut că întreprinderile financiare și industriale sunt părțile organice ale producției agricole și chemarea lor este nu numai împrumutarea banului și încassarea lui, fără au de datorie a îndruma și încuraja producția agricolă. În cursul desbaterilor a aflat gospodarii, că semința de grâu, care este lipsită mai bine de 10 ani de reîmprospetare, iarăși este de a se îmbunătăți prin importul seminței nobile.

Ideia D-lui Dr. Antoniu Gogoman astfel a fructificat gândiri folositoare, a căror rezultat deși în acest an sunt modeste, lasă deschis ori-ce posibilitate de desvoltare pentru viitor. Asociația noastră va purta grije ca chestiunea să nu doarmă și ca gospodarii să ajungă în legături cât mai intime cu toate întreprinderile, cari prelucră produsele noastre.

Dr. Andrei Nagy.

Intrebuințarea îngrășămintelor artificiale să ridică în județ

Folosul unui articol economic nu comunicatele ziaristice îl exprimă fidel, fără împrejurarea, câți bani sunt aplicați să jertfească pentru el aceia, cărora s'a scris. Prețul și folosul îngrășămintelor artificiale în județul nostru îl exprimă următoarele cifre. Anii de după războiu au însemnat la noi o pauză complexă. Nici un gospodar nu a cumpărat îngrășămintă artificială până în anul 1921. Propaganda pornită de Asociația noastră în anul 1921 nu a avut ca rezultat, decât vinderea alor 15 mm. de superfosfat. În anul 1923 am început cu distribuirea în mod gratuit a nitrogenului văros pentru experiențe. E caracteristic pentru publicul mare de pe acele vremuri, că nici gratuit nu le-au trebuit nitrogenul văros. Din 5 mm. date gratuit, una mm. a rămas pentru anul următor. În anul 1927 deja am vândut 57 mm. la 11 gospodari în preț de 46.000 Lei și 316 mm. de superfosfat în preț de 116.000 Lei. Anul încurs a fost o încercare grea pentru îngrășămintele artificiale. A trebuit să-o vadă și gospodarii, cari nu au voit să vadă. În pământele lipsite de fosfat grânele au căzut și s'a copt grâul în sălă. Pământele cu îngrășămintă au dat o roadă așa de bogată, încât s'a răsplătit de două-trei ori cheltuiala îngrășămintelor. A vorbit pământul și au vorbit spicele de grâu. Nu au mai trebuit să se scrie articole despre folosul îngrășămintelor artificiale. Gospodarii au înțeles învățămintele anului acestuia după cum arată cifrele:

Din superfosfat a trecut până acum 1200 mm. la 60 gospodari în preț de	442.000 L.
Nitrogen văros 241 mm. la 34 gospodari în preț de	204.000 L.
Fosfat de Guano 125 mm. la 4	28.000 L.
Din sare de calciu 15 mm. la 1	9.700 L.

Total 1581 mm. la 99 gospodari în preț de 683.700 L.

Aceasta cantitate este tocmai de o sută de ori mai mare ca și cea vândută în anul 1921. Aproape în preț de 700.000 Lei au cumpărat în acest an gospodarii sărmani a județului nostru. Ce progres frumos față de trecut și ce cantitate mică este aceasta, dacă vom lua în considerare lipsa mare de care a gospodarilor pentru a-și potența putere de producere a pământului. Abia o sută sunt gospodarii progresiști între cei mulți, dar pilda va fi atrăgătoare. Noi știm, că în satul unde pe coasta slabă va apărea grâul verde, vesel în urma nitrogenului, acolo avem cauză câștigată, unde grâul nu a căzut, sămânța nu s'a strâmtorat, fiindcă au folosit superfosfat, acolo nici vecinul nu va sămâna fără superfosfat. Inșă gospodarul trebuie să se știe orienta între multele soiuri de îngrășămintă. Să vedem!

Ce fel de gunoiu artificial trebuie să folosim?

1. Superfosfatul să aplică, la semănături spicoase, deodată cu sămânatul, atunci, când

- pământul este din belșug îngunoiat cu gunoiu de grajd,
- dacă semănăturile spicoase au obiceiul se cadă,
- dacă ogorul l-am îngrășat cu oi prin staul,
- dacă grâul l-am sămânat după trifoi, lucernă sau mazărite,
- dacă vrem ca grâul să coacă mai de vreme.

2. Fosfat de Guano întrebuințăm acolo, unde avem lipsă de îngrășămintă, care lucrează încet. Astfel:

- la sămănături spicoase de toamnă,
- la pământ apăsos,
- la rât,
- la pașiune,
- la trifoiu și lucernă de sămânță.

Folosirea acestei îngrășămintă numai în nitrogen în putere și în pământ, care nu e sărac să rentează să fie întrebuințat. Se presară deodată cu sămânatul.

3. Nitrogenul văros se întrebuințează la pământ îngunoiat rar. Se împrăștie pe pământ înainte de sămânat cu cel puțin 8 zile și îndată este a-se grăpa. Nitrogenul este bun pentru ori-care plantă, dar mai ales e folositor pentru:

- grâu și ovăs,
- napi, cucuruz, baraboi și ceapă,
- tutun și struguri.

Are însămnătate mare la pământ slab, ajiagos și năsipos. Decând cunoaștem nitrogenul văros putem să îngunoiem și pământ, cari sunt departe, pe coaste țepișe cu mai puțină cheltuială, decât dacă am îngrășa pământul cu gunoiu de grajd.

4. Sarea de Calciu. Este îngrășămintă artificială a pământelor năsiptoase. Inșușirea ei de frunte e, că tocmește calitatea la fiecare plantă. Se presară la sămânat. Pentru gospodarii, cari întrebuințează îngrășămintă artificială, le stă la dispoziție mașină de presărat la Asociația noastră. Mașina e trasă de un cal, la zi se poate cu ea presăra 10 jugh. Taxa de zi este 250 Lei. Se poate anunța la oficiul secretarial al Asociațiunei.

Asociația lucrează pentru îmbogățirea D-Voastră Vă rugăm să vă achitați taxele restante.

Imprumutul intern al Asociațiunei

Nu este stat, biserică, asociație sau om, care să nu fie supus din când în când încercărilor. Organismul sănătos însă nu retirează în fața greutăților vieții. Și asociația noastră a trecut prin încercări în veacul trecut, dar solidaritatea gospodarilor a știut să afle calea corectă pentru ieșire. Caz asemănător s'a petrecut și în anul acesta cu Asociația noastră. S'a stricat acoperișul la reședința asociației. Ne trebuiesc bani pentru reparare. Cu gânduri grele s'a așezat la sfat în 10 Iulie o comisiune sub prezidența Cont. Béla Bethlen pentru a face rost de bani. Am știut că împrumut dela bancă nu este rezolvire. Adalbert Klein membru în direcțiune a făcut următoarea propunere: Asociația este a gospodarilor. Colectiv și sumar fiecare țigla și cărămidă din casa Asociațiunei își are stăpânul său între membrii Asociațiunei. Să se asocieze proprietarii și să pună laolaltă banii câți sunt de lipsă la reparare, în formă de împrumut fără interese. Comisia a concipiat și a dat următorul circular:

„Asociația noastră care există de 50 ani, de 10 ani să luptă cu greutățile susținerii. În aceasta vreme

1. timpul a pus la încercare și reședința
2. funcționarii au dus lipsă.

Nu s'au căit nici pietrile, nici oamenii. Am așteptat și așteptarea a ajuns la culme. Aci avem lipsă de capital ca să ne reparăm casa și ca să putem asigura existența funcționarilor. Acest capital prezidenția și subsemnații de acolo am voi să-l adunăm, unde mai trăiește încă alipirea față de Asociație, respect față de trecutul ei și credință în viitorul ei.

Apelăm prin urmare la fiecare gospodar mai înstărit, institut financiar și altă Asociație să dea Asociației noastre după posibilitate împrumut fără interese pe 5 ani, scontat pe valuta grâului după următorul proiect:

1. Suma minimală a împrumutului e de 2000 Lei, în preț de 2.5 mm. de grâu.

2. Împrumutul să dă pe timp nedeterminat deocamdată, 5 ani e fără interese, nu se poate abzice și excepțional în cazul moștenirii nu se poate transcrie.

3. Modalitățile replătirei le va stabili direcțiunea până la sfârșitul anului incurs. Decis se poate aduce în această cauză numai atunci, dacă obiectul a fost comunicat în învedere.

Dacă numai 60—70 gospodari s'ar afla în județ, cari nu s'ar subtrage dela jertfă, atunci Asociația iarăș este asigurată pe 10 ani în existență și muncă.

Nu recurgem cu cererea noastră către străini și necunoscuți, fără către publicul, căruia aparține și persoana ilustră a D-Voastră. La membrii fondatori și susținători, cari au fost martori activității de 50 ani a Asociației, cari știu, că acest pas al nostru nu a fost precedat nici de ușurință, nici de risipă. Cercăm pe acel public gospodar, a căror pământ după atâta ani slabi, l-a milostivit Dumnezeu cu belșug.

Credem, nu greșim și suntem convinși, că și D-Voastră cu bucurie ne va sprijini în adunarea împrumutului a căruia bază a fost pusă de Cont. Bela Bethlen cu 5000 Lei, Dr. Pop Victor și Antoniu Gogoman cu câte 3000—3000 Lei.

Primească ei și cei ce-i vor urma, recunoștința Asociației și a publicului gospodar din județ

Dej, la 1 August 1928.

Cont. Bela Bethlen (ss)
prezident

Dr. Victor Pop (ss)

Dr. Anton Gogoman (ss)
viceprezidenți

Dr. Francisc Bene (ss)
iurisconsultul Asoc.

Dr. Andrei Nagy (ss)
secretar

Cont. Vasile Bethlen (ss)

Adalbert Klein (ss)

Dr. Iosif Biró (ss)

Mihaiu Várady (ss)

membrii în direcțiune

Cu inima palpitândă am așteptat răspunsurile. Și ne-a părut foarte bine de ceia-ce am primit, căci nu a fost numai banul rece. Au sosit epistole, cari au vorbit de iubire caldă și de aprecierea muncii noastre. Ne-am întâlnit cu strângere caldă de mână. Toți au zis, acolo vor fi. Și împrumutul Asociației se adună și azi, din săptămână în săptămână. Până acum putem raporta despre următoarele contribuții: Contele Bela Wass 5000 Lei, Cont. Bela Bethlen 5000 Lei, Dr. Pop Victor 3000 Lei, Dr. Antoniu Gogoman 3000 Lei, F. Ludovic Simo 3000 Lei, Br. Francisc Bánffy 2000 Lei, Cont. Vasile Bethlen 2000 Lei, Albert Klein 2000 Lei, Hatfaludy Ernő 2000 Lei, Hye Eugen 2000 Lei și Dr. Ioan Schilling 2000 L. Total 31000 Lei. Și-au anunțat contribuția Contele Andrei

Wass, Grigore Kabdebo, Văd. Emeric Betegh, Nicolae Mody, Bertalan Hatfaludy, Geza Ferenczy, Laszlo Vasile, Iuliu Laszlo, B. Kremer Ludovic 2--2000 Lei. Sosesc însă neîntrerupt gospodari de a căror inimă este crescută viața Asociației și în păreții reședinței nu să înșiră pietri reci, fără îi ține laolaltă imentul solidarității gospodărești încă pe un jumătate de vea c.

Cel mai sărman gospodar e acela, cari numai ia dela pământ. Muncă bună a pământului, semințe frumoasă și îngunoirea corectă ne înbogățește.

Expoziția de mașini agricole și de sămănat făcută de Asociația Agricolă din Transilvania în Cluj.

În 2—8 Septemvrie a aranjat acum a 2-a oră Asoc. Agric. din Transilvania expoziție de semințe pentru sămănat în Cluj. Expoziția a fost plină de învățăminte pentru gospodarii progresiști. Toate trei națiunile din Transilvania s'au pus la întrecere nobilă aici. Alături de expoziția minunată a fermei de stat de pe Câmpia Turzii vedem produsele frumoase ale lui Dr. Ștăfeni producător sas de seminte nobile, și grâul maghiarului dr. Coloman Konopi. Costurile tuturor fabricelor de îngrășăminte artificiale, fabricelor de mașini Agricole și a Cooperativei Hangya primesc pe oaspeți. Afară zgomotul mașinelor, în launtru spice înbrățișează darul anului acestuia. O săptămână întreagă cei mai de seamă specialiști din țară țin conferențe gospodariilor despre cele mai noi probleme ale științei. Cu deschiderea amănunțită de astădată nu ne putem ocupa. Au făcut-o aceasta în locul nostru cu vârf și îndesat ziarele cotidiene și de agricultură. Din Județul nostru au expus. Cont. Dr. Vasile Bethlen, Iosif László, Vasile László, Br. Frații Montbech, Cont. Andrei Wass, Ludovic F. Simo, Adalbert Simo iun., Nicolae Mody, Mihaiu Várady și Ștefan Szász (Malvi) și aproape toți au fost distins.

Între conferențe ari au fost Márton László apicultor de frunte și Dr. Andrei Nagy secretarul nostru. Secretarul nostru a vorbit despre organizarea agronomică și mai ales despre concursul mai întins a băncilor și întreprinderilor industriale în vața economică. În urma conferinței lui s'au ivit atâtea probleme, încât acele le desbat acum zilnic toate ziarele și atât Asociaț. Agric. din Transilvania, cât și mai multe institute financiare și organe agronomice se ocupă în permanență au deslegarea acestei probleme.

Meritul organizării exemplare și aranjării expoziției i-se revine Dl Valentin Török șef secretar, în care onoram pe unul dintre cei mai sărguincios și modest conducători al vieții economice.

Pentru membrii Asociației noastre să află cu prețul de 1000 lei grâu de Diószegi și Szekács și Porzol cu 145 lei kg. Pentru curățitul seminței pe lângă taxă moderată ori când se pot folosi doi trior, butof de porzol.

Semință bună recoaltă bogată

E de ajuns să privim la piața de cereale ca să putem constata, cât s'a stricat grâul nostru în calitate în ultimii zece ani. Nu strică însă, să facem o plimbare înainte de seceriș pe câmp. Acolo vom vedea, că soiul nobil de grâu este amestecat cu soiuri mai vechi, cari produc mai puțin. Mulți gospodari cu mândrie își arată „grâul de Szekács“ pe care dacă îl privim deaproape, găsim în el grâu cu țepe albe și roșii, spice albe și roșii fără țepe, pânăcând grâul nobil se cunoaște chiar de pe aceia, că spicele toate sunt alba, sau roșii fie cu țepe, fie fără țepe. Cel-ce vrea să știe, că grâul cumpărat înainte cu 10--15 ani curat-e sau ba, să constate pe holdă înainte de seceriș. Mai mulți ca 90 din 100 de gospodari vor constata, că grâul i-s'a amestecat cu alte soiuri. Amestecul ici-coalea, mai ales la gospodari mici e mai mare decât jumătate și astfel din grâul de odinioară de Székács numai numele a mai ramas. Ce urmează de aici. Am ajuns la punctul, când trebuie să ne înprospetăm grâul cu soiuri originale nobile. Nobilitarea semințelor în ultimii zece ani a luat un avânt puternic. În acest progres trebuie să se încadreze și gospodarii județului nostru. Gospodarii cu pământul lor puțin numai așa vor putea avea venitele trebuitoare, dacă lucrează pentru semințe de sămănat și aceea o vinde mai cu preț, ca și dacă ar face din ea făină. Asociația noastră pentru aceasta în acest an a făcut pașii de lipsă, aducând din Ungaria 50 mm. de grâu nobilizat cu sprijinul Morii din Dej, și a Băncii pentru Agricultură Industrie și Comerț. Aceasta muncă în interesul gospodarilor trebuie din an în an să sporească.

Ce vor face gospodarii pentru îmbunătățirea calității la grâu?

1. Să ia aminte de rezultatele obținute de proprietarii mijlocii și să schimbe semințele degenerate cu semânță nobilă folosită de aceia. Nu este iertat azi să se sparie nici gospodarii mici de schimbul, în care pentru două mm. de semânță bună vor plăti mai mult cu o maje dintru-al lor, căci doar o mm. de semânță de aceasta scumpă va produce 8—10 mm. în anul următor, pe care apoi și ei o vor putea vinde ca semânță de sămănat mai scump și astfel cheltuiala mai mare se va reîntoarce de 8—10 ori.

2. Conducătorii poporului dela sate (proprietari, preoți, învățători, notari) să organizeze întrecere de grâu în fiecare an. Ce simplu ar fi ca din grâul alor 20—30 gospodari cu ocazia calcatului să se ia prin mașinist mostre și aceste expuse în farfurii a-le compara și a debate, care este mai bună și mai frumoasă semânță. Pentru urmare pildei bune este gata ori-ce gospodar. Asociația noastră planul unei astfel de întreceri l-a comunicat cu preoții alor 51 comune. Dureros, că nu s'a aflat nici unul, care să fi aranjat aceasta întrecere, care nu costă nici o oboseală.

3. Trieratul, ciernitul și curățitul (împietritul) semânței actuale este datoria fiecărui gospodar. Astăzi în locul împietritului greoiu cu piatră vânăta, este cu mult mai ușor curățitul cu Porzol, care se răspândește tot mai tare în județul nostru.

Grâul este un articol mondial, al cărui preț nu să formează după placul nostru. Gospodarii, cari produc mai mult

și mai bun, tot mai mare presiune exercitează asupra pieții noastre. Dacă nu vom ridica producția de jugăr și nu vom îmbunătăți calitatea, vom cădea în întrecerea mondială.

Cel-ce azi toamnă a arat afund, aceluia secefa din acest an nu ia nimic recoalta de porumb. Secreful producției abundante de cucuruz este: aratul afund de toamnă, săpățul des și lucrățul pe șir.

Comunicări scurte.

Rugăm

a se achita taxele

de membrii!

Cari sunt gospodarii progresiști? Asociația noastră luptă de 20 ani pentru cultura pe șir a porumbului. Recurgem la un soi nou al convingerei. De acum înainte vom publice numele acelor gospodari, cari i-și cultiva cucuruzul pe șir. Să vadă lumea ce puțini sunt pe la noi gospodarii, progresiști. Catalogul lor încă nu este definitiv. În numărul viitor publicăm cu plăcere numele celor rămași afară. Beclean: Contele Bela Bethlen, Dej: Dr. Andrei Gogoman, Mihaiu Várady, Iclodul Mare: Vasile László, Uriu: Bela Kapel, Dna András Samuel Ștefan, Petru András, Alexandru András, Dna András Samuel George, Ioan Nagy, Ștefan Széki, Ioan Széki, Ioan Câmpian, George Bindian iun. Mănășturel: Dr. Iosif Biró. Arpașteu: Eugen Gajdi iun., Andrei Mora iun., Bața: Ludovic Borus. Ne ar fi rușine dacă am fi numai atâta. Așteptăm numele altor gospodari progresiști. Pentru că până atunci nu putem vorbi de progres și de gospodărie aducătoare de câștig în județ, până ce sămănăm încă odată atâta cucuruz cași cât e de lipsă, până când din timpul de lucru în luna Maiu și Iunie ni se fură încă odată atâta, cași cât ar fi de lipsă pentru săpățul cucuruzului sămănat pe șir.

Cum îmi acoper eu trandafirii. Mulți își nimicesc arborii cu acoperitul de toamnă. Sunt unii, cari pun paie, fărână de lemn, frunze pe pământul pus deasupra coroanei trandafirului. Cei mai mulți recomandă acoperirea cu pământ gol. Cei mai rău acoperiș este: paile în care lemnul mucezește, acelaș e cazul și cu făina cu lemn. Frunzele sunt destul de bune, dar mai bine e dacă cuim în formă acoperișului de casă două scânduri în mărimea coroanei și acesta îl punem pe coroană plecată pe pământ. Capetele acoperișului de scânduri îl astupam bine cu pământ și apoi punem pământ pe el. Astfel toate crengile din coroană subt acoperiș sunt libere. Pe lângă astfel de acoperire nu ni-a înghețat niciodată nici un trandafir.

După curățitul grâului cu Porzol acela să poate sămăna numai decât. Câștigi vreme, nu strică germele și vei secera grâu fără tăciune.

Stropitul de toamnă a pomilor. După căzutul frunzii este timpul ca să ne apucăm serios de pustiitul păduchelui de lemn, care distruge pomii. În timp senin, fără îngheț trebuie stropiți pomii bolnavi cu stropitor ce duce departe. Zama de stropit se compune din 90 litri apă și 10 litri Enda. La pomi, pe cari iau năpădit tare păduchii, e consult ca lemnul mai înainte să-l frecăm cu cuțit de lemn sau perie de sârmă și apoi stropit și păduchii căzuți lângă arbore. Stropitul cu Enda nu numai insectele le nimicește, dar pustiește și mulți bureți stricăcioși.

„Fetița de împărat“. După o poveste mai nouă, acest soi de strugur și-a primit numele de acolo, că regele Ferdinand la o expoziție agricolă ia gustat vinul, și s'a interesat de nume. Insoțitorii iau spus că „fetița“. Unde a răsărit până acum, a întreat regele. În Ardeal. Și până acum ia fost numele fetiță. Atunci să'i rămână numele a zis regele. Însă Ambrosi cultivatorul acestui soi de struguri fiind om culant de aci începând a numit „fetița de împărat“ acest soi de struguri. Numele original îi este fetiță de împărat din Dános. Este soi mijlociu între felită și járdovány și în chip norocos întrunește calitățile bune a ambilor. E cu boabe mari, bogat în must și cel mai dulce dintre toate soiurile — așa spun Sașii din jurul Mediașului. La noi nu e cunoscut. S'ar rentă să se facă cu el încercare.

Incepe să răsără și steaua porcului Mangalița. În vară și eu am scris articole, că Sașii au eliminat porcul de soi mangalița și au început cu prăsitul porcului de Bazna, jorksiri, berksiri și linkolsiri. Cauza a fost, că orașele din Apus și mai ales Viena nu cumpărau decât numai porci de carne, iar unsoarea o câștigă din America. Aceasta constatare și azi este adevărată, dar numai pentru porci exportati. Acolo se cumpără numai porci de carne și s'a delăturat mangalița. În țară însă s'a întâmpat altceva. Pentru prețurile mici a porcilor și prețurile mari a cucuruzului, multe domenii s'au lăsat cu totul de cultura porcilor. Rezultatul este lipsă totală de untură. La orașe un kg. de unsoare este 100 Lei față de 60 Lei din anul trecut, ba în multe locuri nu se găsește unsoare pe nici un ban. Astfel a ajuns iarăși la cinste porcul cu părul creț și cu unsoare multă de soi mangalița. E întrebare însă, peste câtă vreme se va putea iarăși aduna cvantul de animale, distrus prin politica noastră vamală de trei ani.

Cum stă semința de luher? Cel mai nou năcaz cu ea este, că prea tare stă. Vânzarea în acest an se face târziu și cu greu; cauza este, că cumpărătorii streini sunt indispuși. Streinătatea nu își poate da seama de ordinele guvernului și cumpără numai cu greu sau nici cum. De pe fiecare pas al lor se vede, că vin la noi numai atunci, când altundeva s'a gătat toată cantitatea. Astfel producția noastră slabă este un mare semn al întrebării, supărarea gospodarului. Asociația noastră cu toate aceste în curs de câteva zile va începe cumpărăturile, deocamdată pentru lipsa internă. Rugăm pe gospodari să nu își prădeze semința, căci noi și în acest an vom plăti mai mult, ca și negustorii.

Pomii sădiți toamna să prind cu siguranță, și produc cu un an mai de vreme.
Comandați vă lipsa de pomi la Asociația noastră.

Cum suplinim lipsa de furaj. Cucuruzul nostru târziu la copt și acum are frunza verde. Gospodarul obișnuit cu furaj mult, să năcăjește, pentru aceasta, deși dacă ar ști ce preț zace în acesta. Din băliile uscate abia a zecea parte o mănă vitele iarna. Nu roade decât frunzele și spicul. Cotoarele ajung pe gunoiu sau în cuptor. Băliile verzi și de jumătate verzi pot fi consumate în întregime de vite, dacă acelea să îngroapă. Ingropatul să face sau în întregime, sau tăiată de secică. Lățimea căzalului să fie de trei metri, lungimea după plac. La clădit neîntrerupt le călcăm. Mai bine e dacă mergem asupra lui cu carul încărcat și acolo îl descărcăm. Dacă băliile sunt foarte uscate, punem între ele pături de napi sau frunze de napi; în apropiere de fabrici de zahăr felii de sveclă. Apoi cele două capete ale cazalului le oblim, punem asupra lui paie, apoi pământ în grosime de 30 cm., peste opt zile pe căzalul așezat iarăși punem pământ în grosime de 80—100 cm. Din astfel de furaj iarna nu rămâne în iezle nici un fir. La economii mai mari, pentru ruperea băliilor recomandăm mașină de rupt cu tractor, pe lângă taxă moderată.

Asigurarea numai atunci este sigură, dacă e în mâni bune. Cel-ce asigură la Minerva, pe acela institutul îl ajută, căci la ori-ce organizare economică dă ajutor material. Institutul de asigurare Minerva primește prin Asociația noastră ori-ce fel de asigurare (pentru foc, grindină, viață, accident și spargere).

Cât de des vom sãmăna grâuul. Până acum gospodarii credeau, că grâuul este a-se sãmăna rar, căci astfel mai puțin îl va prinde rugina. Aceasta ipoteză o dovedește și roada mai mare a grâuului săpat. Abia de câțiva ani am auzit de o nouă părere. Mai mulți proprietari cu nume bun din Ungaria în locul sãmănăturii pe șir de 70—80 kg. recomandă sãmănătura de 80—100 kg., ba la grâuul nobilizat a lui Eszterházy de 110—130 kg. de jugher. Susținătorii părerii cu sãmănătura mai deasă să provoacă la împrejurarea, că grâuul rar se face stufos, iar cu cât se face grâuul mai stufos, cu atât mai târziu și neproporționat se coace, vor fi în el mai multe semințe coapte și cu atât mai iute va primi fierbințeală. Discuția încă nu este sfârșită, tocmai pentru aceea, noi nu recomandăm nici una, nici alta. Atât este însă sigur, că în acest an am întârziat cu sãmănatul, și pentru aceea nu e bine să prea economizăm cu sãmănța.

Lucru de capetenie nu e acela, că oare cât cheltuim pentru semințe, îngrășăminte artificiale și seruri de apărare împotriva sectelor, fără cât ne este folosul în urma lor. Soartea gospodarului zgărcit este bancrotul sigur.

Cum să ne apărăm de cunoptiștiriță? Prăpădul legumelor este cunoptiștirița. Roade toate răsadurile și plantele slabe. Nu e alegător. Nu cruță paprica, pătlăgelele, morcovii și cartofii. Primăvara și vara gospodarul e neputincios față de ea. Dacă ar vrea să-i afle drumurile ar trebui să-și jertfească toate legumele de pe unele straturi. Mai cu efect putem să procedăm față de ea, dacă toamna săpăm un șanț în grădină și întru acela punem gunoiu proaspăt pe care îl acoperim cu pământ. În gunoiul cald se adăpostesc apoi toate aceste insecte din jur. Primăvara spărgând șanțul, le putem cu ușurință nimici pe toate.

Triorul cu spiral. De obicei trierăm grâu cu el. Are forma unui spiral uriaș și se pregătește din plăci groase de tinichea. La expoziția din Cluj a fost prezentat de firma cu nume bun din Hodmezővásárhely. Manipularea îi este foarte simplă, în tolcerul deasupra turnăm grâul menit pentru trierat, care cu greutatea proprie fuge prin spiral. Munca lui e cu mult mai rapidă și ușoară, decât a trierilor de până acum. Semintele se așează mai aproape sau mai departe de osie, după greutatea lor specifică și se durgălă în clase separate. Reprezentantul firmei a mestecat ovăs, orz, măzărute și neghină printre grâu și fiecare a fost clasat în alt și alt loc de mașină.

Oi călbăjite sunt numai acolo, unde nu știu că toată lumea folosește împotriva călbajei DISTOLUL.

Să ne aducem aminte de fii adoptivi ai gospodărilor. Zădarnic am ascunde, dar aceștia sunt răturile și pășunile. Ele primesc mai târziu din toate cele bune. Le năpădește muha, spinii, mai ales dacă nu numai că sunt fii lui adoptivi, fără orfanii — pășunii comunale. Gospodarul rareori vede muha și numai rareori să pune cu grapa ca să-o zmulgă. Cu grapa însă nu o stărpește. Muha crește acolo, unde pământul este așa de rău, încât iarba nu are nutre-mânt suficient. Râtul și pășunea slabă trebuie îngunoiată. Timpul gunoitiului e iarna. Întâiu grăpăm și apoi presărăm praf de gunoiu pe rât. Praful de gunoiu îl putem înlocui cu zamă de gunoiu. Mai nou s'a dovedit foarte rentabil îngunoiul cu îngrășăminte artificială. În Germania s'a observat, că viștii crescuți pe pășune îngunoiată cu îngrășăminte artificială, au oase mai tari și se desvoaltă mai bine. În loc slab, dar nu uscal peste măsură — să presărăm nitrogen văros. S'a dovedit de bun și superfosfatul, dar e scurt în efect. Înainte de războiu se folosea zgura de Thomas, aceasta însă azi neputându-se câștiga la noi, recomandăm gunoiul de fasfor, care este de aceeași valoare. Calitățile bune ale acestui gunoiu la expoziția din Cluj le-a accentuat în chip deosebit și prof. dela academia din Ovár Nicolae Bittera dr.

Nu numai plantează, fără prin stopire cu ENDA apăra-ți pomii de rodie, păduchi, Monulia și insecte.

Banca de Credit din Dej Societate Anonimă.

Primește depuneri pe lângă condiții favorabile, aranjează cambii și efectuește ori-ce operațiuni de bancă. 0-0°0-0

IN DEJ LA BIRO

Se găsesc în cele mai bune condiții mătasuri, stofe și pânze.

Cel-ce nu își curăță grâul cu

P O R Z O L

mâncă pâne neagră și seceră grâu rar

Prețul Porzolului în toată țara e la fel. 0 cutie de 1 kg. e 145, de 20 deka 33 Lei.

Se găsește la Asociația Agricolă, la Várady și Szigyártó în Dej, la Godel I. în Gherla, la Geza Verbiczky în Ileanda M.

Vine frigul!

Să ne câștigăm de cu bună vreme minunea tehnicii, sobe sistem »ZEPHIR« care se încălzește cu lemne și arde în perpetuu

Váradi & Szigyártó

Telefon 16.

fierarie.

D E J

Ținem în magazin articli de clasa primă: pentru aranjamente de culine, mașini de tăiat carne etc. mașini, obiecte de aranjament penru odăi, articli de sport: patine, rodli, articli pentru vânat și pescuit. Cărțușe I-a Gecó și Seiler Belot, alice cu praf fără fum, puști de vânat și floberte. Articli de faur și lăcătuș. Fier pentru clădit, gips, cement și articli tehnici. Pluguri speciale pentru gospodării mici. Reprezentanța din județul Someș a automobilelor Ford, a tractoarelor Fordson din Satu mare, a fabricii de mașini agricole Hofher și Schrantz Clayton Schuttleworth, A. G. a fabricii de clopote din Sibiu Schieb & Kauntz precum și a fabricii cu renume mondial Szántó de sobe »ZEPHIR«.